

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۵۰۸۷

چاپ اول

ISIRI

15087

1st. Edition

مداخلات پرستاری -
تزریق زیر جلدی هپارین -
آیین کار

**Nursing interventions -
Heparin subcutaneous injection
- Code of practice**

ICS : 11.020

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است. تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
« مداخلات پرستاری - تزریق زیر جلدی هپارین - آبین کار »

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کارافرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزش پرستاری)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد پرستاری داخلی-جراحی)

رضوی، سیده مریم
(کارشناس پرستاری)

حیدری، شیوا
(کارشناسی ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

علی نیا، شاهرخ
(کارشناسی ارشد پرستاری)

عبادی، عباس
(دکتری پرستاری)

شریف زاده، سعیده
(کارشناسی ارشد پرستاری)

شیرازی، فاطمه
(کارشناسی ارشد پرستاری)

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری بهداشت جامعه)

قدسیان سرشت، یعقوب
(کارشناسی ارشد پرستاری)

سمت و/یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری

معاون فنی سازمان نظام پرستاری
هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

کارشناس فنی سازمان نظام پرستاری

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی ارومیه

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی سنندج

عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا....

مسئول آموزش اداره کل درمان مستقیم سازمان تامین اجتماعی

کارشناس معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری

معاون پشتیبانی سازمان نظام پرستاری

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری - تزریق زیر جلدی هیپارین - آیین کار " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در چهلمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۱/۹ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است :

- بلک وهوکس. پرستاری داخلی و جراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران - جامعه نگر، سالمی.

- سازمان نظام پرستاری . استاندارد های خدمات پرستاری. تهران . ۱۳۸۵.

- Smeltzer, Suzanne C. Hinkle, Janice L. Brunner and Suddarth Textbook of Medical –Surgical Nursing . 11th Edition, Philadelphia: Lippincott Co., 2010
- Judith Schilling. Nursing Procedures. Fifth Edition. 2009
- Karen, Holland. Mini Encyclopaedia of nursing. 2005
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.1.10.2007
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.2.10.2007
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.3.10.2007
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.4.10.2007
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.4.20.2007
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.5.10.2007
- The Joint Commission. Comprehensive Accreditation Manual for Hospitals: The Official Handbook. Standard MM.6.10.2007
- Annersten, M. , and Willman, A. Performing Subcutaneous Injections: A Literature Review, Worldviews on Evidence Based Nursing 2(3):122-30, 2005.
- Fundamentals of Nursing, 7th Edition Authors: Patricia A. Potter & Anne Griffin Perry.

مداخلات پرستاری - تزریق زیر جلدی هپارین - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در تزریق زیر جلدی هپارین به منظور تنظیم وضعیت انعقاد خون مددجو / بیمار، رسانیدن داروی هپارین به بیمار طبق تجویز پزشک و نمایش طرح گام به گام این خدمت جهت بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف - در کلیه بخش های اورژانس، عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.

ب - در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲، مداخلات پرستاری-گزارش نویسی - آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱، مداخلات پرستاری- بررسی دستورات پزشک- آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۸۵، مداخلات پرستاری- آماده کردن دارو برای تزریق از آمپول و ویال- آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۸۶، مداخلات پرستاری- تزریق زیر جلدی - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

مددجو / بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی / درمانی مراجعه می کند .

۳-۳

هماتوم

تجمع خون در محلی خارج از عروق است که به دلیل خون ریزی ایجاد می شود . هماتوم با توجه به محل و وسعت آن تقسیم بندی می شود .

۴-۳

هپارین

ماده شیمیایی که ضد انعقاد است و برای جلوگیری از تشکیل لخته در سطوح داخلی عروق مورد استفاده قرار می گیرد .

۵-۳

خارخاره

قسمتی از استخوان لگن می باشد .

۶-۳

ویال

ویال حاوی یک یا چند دوز دارو می باشد که به وسیله یک لاستیک در بالای آن پوشیده شده است . درپوش فلزی از قسمت پلاستیکی تا زمان مصرف ویال محافظت می کند . ویال ها حاوی داروهای مایع یا پودر (جامد) می باشند . داروهایی که به شکل محلول ناپایدار هستند به صورت جامد در ویال ها قرار می گیرند . برچسب روی ویال حاوی حلال های لازم برای حل کردن دارو و نیز مقدار حلال مورد نیاز جهت آماده کردن غلظت معینی از دارو را مشخص می کند .

شکل ۱ - ویال

۷-۳

محافظ سر سوزن

قسمتی از سرسوزن است که بعد از کشیدن دارو جهت جلوگیری از گذاشتن مجدد درپوش سرسوزن ، روی آن را می پوشاند و مانع از صدمات ناشی از برخورد با سرسوزن می شود.

شکل ۲- سر سوزن

۸-۳

دستبند مشخصات بیمار

نوارهای شفاف هستند که دارای لیبل سفید و با نوشته های سیاه می باشند . نوار باید اندازه ی مناسب برای مددجو / بیمار داشته باشد و مددجو / بیمار با آن راحت باشد . اطلاعات روی آن شامل نام و نام خانوادگی ، تاریخ تولد و شماره پرونده مددجو بیمار است .

شکل ۳ - دستبند مشخصات بیمار

۴ اهداف مداخله ای

۴-۱ تنظیم وضعیت انعقاد خون مدد جو/ بیمار

۴-۲ رسانیدن داروی هپارین به بیمار طبق تجویز پزشک

۵ حداقل وسائل مورد نیاز

۵-۱ کاردکس یا پرونده ی اصلی بیمار / مددجو که در آن دستور داروئی وی درج شده باشد .

۵-۲ داروی تجویز شده (ویال یا آمپول حاوی داروی استریل) .

۵-۳ سرنگ ۱-۳ میلی لیتری یا سرنگ انسولین بر حسب نیاز .

۵-۴ سر سوزن شماره ۲۵ تا ۲۷ یا سر سوزن انسولین .

۵-۵ پنبه آغشته به محلول ضدعفونی کننده (الکل ۷۰ درصد) .

۵-۶ گاز استریل .

۵-۷ دستکش لاتکس یا یک بار مصرف .

۶ روش انجام کار

۶-۱ بررسی دستور پزشک مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۶۱

۶-۲ آماده سازی دارو مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۸۵

هشدار - سابقه ی حساسیت دارویی بیمار / مددجو به خصوص قبل از تزریق اولین دوز ، بررسی شود .

۶-۳ کنترل هویت مددجو / بیمار دو مرتبه .

یادآوری - کنترل هویت بیمار / مددجو یک بار با خود وی و بار دیگر با دستبند هویت وی انجام می شود .

۶-۴ انتخاب محلی روی شکم به دور از ناف واقع در قسمت فوقانی خارخاره .

یادآوری - نواحی اطراف ناف و شکم به دور از عضلات بزرگ بوده و نظیر دست و پا در فعالیت های عضلانی شرکت ندارند ، از این رو احتمال تشکیل هماتوم را کاهش می دهند .

۶-۵ انتخاب سوزنی به طول ۱ سانتی متر با شماره ۲۵ یا ۲۶ .

۶-۶ کشیدن هپارین در سرنگ .

۶-۷ انجام تزریق مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۸۶

هشدار - تزریق هپارین نیازی به آسپیراسیون ندارد .

یادآوری - هنگام تزریق دارو باید زاویه دست مطابق با طول سوزن تنظیم گردد . سوزن با طول ۱٫۵ سانتی متر با زاویه ۴۵ درجه و سوزن با طول ۱٫۲ سانتی متر با زاویه ۹۰ درجه وارد شود . در افراد عادی سوزن با زاویه ۹۰ درجه و در افراد خیلی لاغر با زاویه ۴۵ درجه وارد و تزریق انجام می شود .

۶-۸ در صورت بروز سریع کبودی در موضع تزریق ، استفاده ازکیف یخ در ۵ دقیقه اول بعد از تزریق سپس استفاده از فشار موضعی به منظور کاهش خونریزی .

۶-۹ ماساژ ندادن محل تزریق .

۶-۱۰ ثبت اطلاعات و یافته ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ شامل :

الف - زمان ، تاریخ ، محل تزریق ، دوز تزریق .

ب - وضعیت موضع تزریق و واکنش مددجو / بیمار .

۷ شرایط انجام کار

۷-۱ دقت و صحت در انجام کار .

۷-۲ حفظ حریم و حرمت مددجو / بیمار .

۷-۳ ارائه توضیحات لازم به مددجو / بیمار در مورد فرایند کار .

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرایند کار توسط پرستار و در کلیه بخش ها برای مددجو / بیمار انجام می گیرد .

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مددجو / بیمار

الف-۱ مددجو/ بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد.

الف-۲ مددجو/ بیمار حق دارد محل بستری، پزشک، پرستار و سایر اعضای گروه معالج را در صورت تمایل بشناسد.

الف-۳ مددجو/ بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو/ بیمار گردد.

الف-۴ مددجو/ بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید.

الف-۵ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید.

الف-۶ مددجو/ بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید.

الف-۷ مددجو/ بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو/ بیمار خواهد بود.

الف-۸ مددجو/ بیمار حق دارد از دسترسی به پزشک معالج و دیگر اعضای اصلی گروه معالج در طول مدت بستری، انتقال و پس از ترخیص اطمینان حاصل نماید.

الف-۹ مددجو/ بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید.

الف-۱۰ مددجو/ بیمار حق دارد در صورت ضرورت اعزام و ادامه درمان در سایر مراکز درمانی، قبلاً از مهارت گروه معالج، میزان تعرفه‌ها و پوشش بیمه‌های خدمات در مرکز درمانی مقصد مطلع گردد